

ЮРИДИЧНИЙ НАУКОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ
ФАХОВЕ ВИДАННЯ

www.lsej.org.ua

8'2024

**Запорізький національний університет
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове фахове видання
«Юридичний науковий
електронний журнал»**

№ 8, 2024

**На підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1)
журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б» у галузі юридичних наук
(081 – Право, 262 – Правоохоронна діяльність, 293 – Міжнародне право)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

**Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.**

**Видавничий дім
«Гельветика»
2024**

Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Коломоєць Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор

Заступник головного редактора:

Бондар Олександр Григорович – доктор юридичних наук, професор

Відповідальний секретар:

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, професор

Члени редакційної колегії:

Батюк Олег Володимирович – доктор юридичних наук, доцент;
Биргеу Михайло Михайлович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова);
Болокан Інна Вікторівна – доктор юридичних наук, доцент;
Ботнару Стела – доктор юридичних наук, доцент;
Бринза Сергій – професор, доктор хабілітат;
Верлос Наталя Володимирівна – доктор юридичних наук, доцент;
Войцех Войтила – доктор гуманітарних наук у галузі філософії (Республіка Польща);
Волошина Владлена Костянтинівна – кандидат юридичних наук, доцент;
Галіцина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, професор;
Деревянко Наталія Зеновіївна – доктор філософії у галузі права;
Діхтієвський Петро Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Дрьомін Віктор Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор;
Ібрагімов Соліджон Ібрагімович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Таджикистан);
Кантор Наталія Юріївна – кандидат юридичних наук;
Колпаков Валерій Костянтинівич – доктор юридичних наук, професор;
Копча Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Курінний Євген Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
Кушнір Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Смирнов Максим Іванович – кандидат юридичних наук, доцент;
Стеценко Семен Григорович – доктор юридичних наук, професор;
Тернушак Михайло Михайлович – доктор юридичних наук;
Тошек Бартоломей – доктор політичних наук, професор (Республіка Польща);
Уільям Дж. Уоткінс – доктор юридичних наук (США);
Фальковський Андрій Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент;
Федчишин Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук;
Шарая Анна Анатоліївна – доктор юридичних наук, доцент;
Д-р Ханна Боуз – LLB, MSc, PhD, FHEA, доцент кримінального права (Велика Британія);
Д-р Брюс Вордхо – PhD, LLB, LLM, професор конкурентного права (Велика Британія);
Д-р Джейн Руні – доцент міжнародного права (Велика Британія).

*Рекомендовано до опублікування вченою радою
Запорізького національного університету,
протокол № 14 від 27.06.2024 р.*

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1 ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Бурдін М.Ю., Бугайчук К.Л., Юрченко О.М. МІЖНАРОДНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ СУДОУСТРОЮ ТА СТАТУСУ СУДДІВ: КЛАСИФІКАЦІЯ, ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В НАЦІОНАЛЬНУ ПРАКТИКУ.....	16
Лисак О.М. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «СПЕЦІАЛЬНІ ПРАВОВІ РЕЖИМИ».....	21
Маслій О.М., Андрощук О.С., Вейц А.М., Альбешенко О.С., Богданова О.Г., Крічфалушій М.В. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	25
Мельник Н.В., Повалена М.В., Мельник С.І. ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕФІНІЦІЇ «БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ» В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ.....	30
Пальченкова В.М. СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА НЕПОВНОЛІТНІХ, ЯКІ ЗНАХОДЯТЬСЯ В КОНФЛІКТІ З ЗАКОНОМ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.).....	34
Руденко М.М. ЄВРОПЕЙСЬКІ ЗАСАДИ І СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ.....	39
Хребтова А.А., Слободяник Т.М., Іванов А.В. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ.....	42

РОЗДІЛ 2 КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Галуцько О.В. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ЄВРОПІ.....	46
Лига А.І. ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТА СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ.....	49
Мельник О.Д., Скорик В.І. СПРАВИ ЩОДО ПРИЙНЯТТЯ, ПРОХОДЖЕННЯ ТА ЗВІЛЬНЕННЯ З ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ.....	59
Ніцевич О.В. ПІДХОДИ НАУКОВЦІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	63
Осауленко А.О., Нестеряк І.В. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВ ЛЮДИНИ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ У КОНФЛІКТІ ІЗ ЗАКОНОМ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	67
Петришина М.О. СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ (НАГЛЯДУ) У СФЕРІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	71
Стефанчишен Р.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ОРГАНАМИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....	75

РОЗДІЛ 3 ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Гайдук К.Ю. ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ.....	78
Годлевський В.І. ОХОРОНА АВТОРСЬКИХ ПРАВ НА КОМП'ЮТЕРНІ ПРОГРАМИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	82.
Дорошенко О.Ф., Федорова Н.В., Петренко В.О., Дорожко Г.К. КУЛЬТУРНІ ТА КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ: ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕНЬ ТА ДИНАМІКА ЇХ ВЖИТТЯ.....	86
Дюкарсва-Бержаніна К.Ю. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР ПРОМИСЛОВОГО ЗРАЗКА: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	89

Іванова А.С. РОЗМЕЖУВАННЯ ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ ДО АЗАРТНИХ ІГОР ТА ОБМЕЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОЇ ДІЄЗДАТНОСТІ.....	93
Лопатнюк В.А. ОХОРОНА ПРАВ НА НЕОРИГІНАЛЬНІ БАЗИ ДАНИХ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ПРАВИ ЄС.....	97
Мартинюк О.В. «НОРМАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРУ» ТА «ЗАКОННІ ІНТЕРЕСИ АВТОРА» ЯК ОСНОВНІ МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ.....	100
Савченко Є.Ю. ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В ЯКОСТІ ЗАСОБУ ПЛАТЕЖУ.....	105
Самілик Л.О., Романенкова А.Ю. ФРАУДАТОРНІСТЬ ШЛЮБНИХ ДОГОВОРІВ: КВАЛІФІКАЦІЯ ТА ЮРИДИЧНІ НАСЛІДКИ.....	112
Санченко Д.Є. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРАВА НА ПСИХІЧНУ НЕДОТОРКАННІСТЬ.....	116
Свердліченко В.П. ВІРТУАЛЬНА ЗЕМЛЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВІДНОСИН У МЕТАВСЕСВІТІ.....	120
Сидоренко Д.І. ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ СІМЕЙНОГО ПРАВА УЧАСНИКА СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН У СІМЕЙНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ.....	123
Сібільов Д.М. ТРЕТІ ОСОБИ В ТРЕТЕЙСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ ТА МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ АРБИТРАЖІ.....	126
Токарева В.О. ОКРЕМІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ.....	129
Харченко Г.Г. ВИТРЕБУВАННЯ МАЙНА З ЧУЖОГО НЕЗАКОННОГО ВОЛОДІННЯ У ПОРЯДКУ ВІНДИКАЦІЇ.....	132
Холод В.С. СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ПОЛОНІ: ПРОБЛЕМАТИКА, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ТА СУДОВА ПРАКТИКА.....	136
Яркіна Н.Є. ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВУ ВИНАГОРОДУ ЗА ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА АБО СУМІЖНИХ ПРАВ.....	140

РОЗДІЛ 4 ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Волинець В.В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ ДАНИХ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ВПЛИВ НА ОНЛАЙН ТОРГІВЛЮ.....	146
Dr Jan Haizmann, Zahnitko O.P. GERMAN SECURITIES AUTHORITY'S INSTITUTIONAL COMMUNICATION WITH THE ENERGY MARKET PARTICIPANTS: LESSONS FOR UKRAINE.....	150

РОЗДІЛ 5 ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Бурка А.В., Боднарук М.І. БОСИНГ У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.....	155
Мельник Я.Я. ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, ЗВІЛЬНЕНИХ В ЗВ'ЯЗКУ ІЗ МОБІЛІЗАЦІЄЮ.....	159
Панов І.В. ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ОРГАНІЗАЦІЮ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ТА НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	164
Парпан Т.В. ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ ПРИ ЗМІНІ РОБОТОДАВЦЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДИРЕКТИВИ РАДИ № 2001/23/ЄС В ТРУДОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ.....	170
Роговенко О.В., Горбачова К.М., Гресь Н.М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЧЛЕНІВ СІМЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА НА ЖИТЛО.....	174

РОЗДІЛ 6 ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Балюк Г.І., Ковальчук Т.Г. ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯДЕРНОЇ ТА РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ.....	179
Костогризов О.В. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПРИМУСОВОГО ПРИПИНЕННЯ ПРАВ НА ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ.....	186
Leheza Yu.O. PROBLEMS OF REGULATORY AND LEGAL SUPPORT OF RELATIONS IN THE FIELD OF ELECTRICITY AS A COMPONENT OF THE RIGHT TO A SAFE ENVIRONMENT: THE EXPERIENCE OF GERMANY AND UKRAINE.....	190
Терехов М.І. ПРИНЦИП СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ ЯК АГРАРНО-ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ.....	193
Федорович В.І. ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПОСИЛЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО І БЕЗПЕЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ АЕС В УКРАЇНІ.....	196
Фролов Я.А. ПРОТИДІЯ ЗЕМЕЛЬНОМУ РЕЙДЕРСТВУ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ.....	199

РОЗДІЛ 7 АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Алексєєнко І.Г. КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ У СФЕРІ БАНКРУТСТВА.....	203
Бигу Ж.М. ЗАГРОЗИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГАЗОТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	207
Бодров Ю.В. ГЕНЕЗИС АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ АЗАРТНИХ ІГОР У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА.....	211
Братковський В.М., Сукмановська Л.М., Черномаз О.Б. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ГЕНЕЗИС ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО МОБІЛІЗАЦІЙНУ ПІДГОТОВКУ ТА МОБІЛІЗАЦІЮ.....	215
Вандін Є.В. РОЛЬ УПОВНОВАЖЕНИХ ПІДРОЗДІЛІВ (УПОВНОВАЖЕНИХ ОСІБ) З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ У РОЗРОБЦІ ТА ВПРОВАДЖЕННІ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ТА ДОБРОЧЕСНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	218
Величко О.В. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СПРАВЛЯННЯ ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВАХ.....	223
Гапонов А.В. СУТНІСТЬ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ ЯК КОНСТИТУЦІЙНОЇ ГАРАНТІЇ СУДОВОГО ЗАХИСТУ.....	226
Геллер Є.Б. СУБ'ЄКТНИЙ СКЛАД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СПОРТИВНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ.....	229
Зал Д.О. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ «КОРУПЦІЯ».....	233
Зінченко С.О. ОСНОВНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДІЗНАННЯ.....	236
Коровченко С.В. ПЕРЕГЛЯД СУДОВОГО РІШЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ СПРАВІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВА НА ЗАХИСТ У ПОРЯДКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА ЯК СКЛАДОВА ФУНКЦІЇ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ.....	240
Лук'янець Д.М. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	243
Манько Д.Г. ПРАВО ДАНИХ (DATA LAW) В КОНТЕКСТІ РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛЬНОГО ТА ВІРТУАЛЬНОГО СВІТІВ: ЩОДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ.....	247
Мартиновський В.В. ПРАВОВА ПРИРОДА ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ.....	252
Машталяр О.М. ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІД ЧАС ОБРОБЛЕННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	256

Мельник В.І. ДО ПИТАННЯ ПРИНЦИПІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	260
Переверзєв Д.В. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ.....	264
Пісоцька К.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ.....	268
Походжук Р.В. ПРАВО НА СПОЖИВЧУ ОСВІТУ.....	271
Пустовіт Ю.Ю. КЛАСИФІКАЦІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ.....	276
Савіцька В.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНЕ ПРАВО УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ.....	282
Титаренко О.О., Загородній С.В. ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	285
Тихонова Д.С. ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ В НІМЕЧЧИНІ ЯК НОВИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ.....	291
Тімашов В.О. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	294
Товкун Л.В. ПРАВОВІ ОСНОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРВИННИХ ДОКУМЕНТІВ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ПАПЕРОВИХ ДО СУЧАСНИХ ЕЛЕКТРОННИХ.....	297
Тугарова О.К. МЕДІАКОЛАБОРАНТИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	302
Якимчук Н.Я., Савенкова В.Г. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ФІНАНСОВО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ «ЗЕЛЕНОГО» ОПОДАТКУВАННЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	306

РОЗДІЛ 8 КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Гальцова В.В. ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВУ ОХОРОНУ СІМ'Ї ТА НЕПОВНОЛІТНІХ ЗА ПРОЄКТОМ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	312
Гальцова О.В. ВПЛИВ ЧИННИКІВ МОРАЛЬНОГО ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ	316
Геркула Н.М. КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ЗАГАЛЬНИЙ ПОГЛЯД НА ДЕТЕРМІНАНТИ	319
Гирич О.С. ПОНЯТТЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	323
Голуб Я.О. СУЧАСНИЙ ВИМІР ГУМАНІЗМУ ЯК ПРИНЦИПУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	326
Dvornikova P.A., Osadchaya A.S. ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE LAW: THE CHALLENGES OF ESTABLISHING CRIMINAL LIABILITY IN THE DIGITAL AGE	330
Кваша О.О. ДО ПРОБЛЕМИ СПРАВЕДЛИВОГО СУДУ У СПРАВАХ ПРО ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ.....	334
Кернякевич-Танасійчук Ю.В. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ.....	339
Кузнецова Л.В., Пасинчук К.М., Чубань В.С. ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУБ'ЄКТІВ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТ.СТ. 210 ТА 211 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	342
Куліш А.М., Малетова О.С., Лелека С.С. ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕСАНКЦІОНОВАНОГО ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАПРАВЛЕННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ЗБРОЇ, ОЗБРОЄННЯ ТА БОЙОВИХ ПРИПАСІВ В УКРАЇНУ, РУХ, ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО РОЗМІЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЧИ ІНШИХ УТВОРЕНИХ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ, ВЧИНЕНЕ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	345

Олефір Л.І., Пузирна Н.С., Барахта В.В. МІЖНАРОДНІ ПРАВОЗАХИСНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ УВ'ЯЗНЕНИХ.....	350
Оробець К.М. УХИЛЕННЯ ВІД ПРИЙНЯТТЯ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ЗА КОНТРАКТОМ (СТ. 336-2 КК УКРАЇНИ): ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	354
Погребна К.Ф., Семір'янов Д.Я. ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ В УКРАЇНІ: ЗМІСТ, СУТНІСТЬ І ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНЕ ЗНАЧЕННЯ.....	359
Пугач А.О., Харитонова О.В. ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ЛЮДИНИ, ЛЮДСТВА І МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ: QUO VADIS, HUMANUS?.....	363
Сень І.З., Федорович Н.А. ВІДШКОДУВАННЯ ЗАВДАНИХ ЗБИТКІВ АБО УСУНЕННЯ ЗАПОДІЯНОЇ ШКОДИ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТ. 45, 46 КК УКРАЇНИ.....	368

РОЗДІЛ 9 КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Андрусович О.О. КЛАСИФІКАЦІЯ ЗРАЗКІВ ДЛЯ ПОРІВНЯЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: НАУКОВЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ.....	373
Басалик С.А., Білецький В.О. ТАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПИТУВАННЯ ОСІБ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	377
Варивода І.М. ПРИНЦИПИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	380
Григорук В.О. ПРОЦЕСУАЛЬНА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАХИСНИКА ПІД ЧАС ЗАТРИМАННЯ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ ЗА ПІДОЗРОЮ У ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ.....	384
Грібов М.Л., Червінський В.В. НАДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛОМУ ВІД ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	388
Зуєв В.В. ДЕФЕКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У КПК УКРАЇНИ.....	393
Калініна А.В. ЖЕРТВИ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ: НОРМАТИВНІ ТА МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПИТАННЯ.....	398
Капустинський М.В. ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ГАРАНТІЙ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	403
Крупій А.І., Черноус Ю.М. ПРАВОВІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	407
Кузьмінський О.О. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	411
Куликович А.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ, ЩО СПРИЯЮТЬ ЗАЛУЧЕННЮ ДО ЛЮЦИФЕРІАНСЬКИХ КУЛЬТВІВ: МЕХАНІЗМИ ТА ПРОФІЛАКТИКА.....	415
Литвиненко Д.О., Шульженко А.В. СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	419
Прокопенко Н.М. АНАЛІЗ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЦЬ ЗЛОЧИНІВ: ПОРІВНЯННЯ ТРАДИЦІЙНИХ І СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ОГЛЯДУ ТА ОБРОБКИ МІСЦЬ ЗЛОЧИНІВ.....	423
Скречко М.-М.А. РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЇ ЗАХИСТУ В ХОДІ ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО РІШЕННЯ ДЕТЕКТИВА ПРО ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ.....	427
Сорока М.В. ПІДТВЕРДЖЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ СЛІДЧОГО ПРИ РОЗГЛЯДІ КЛОПОТАНЬ СЛІДЧИМ СУДДЕЮ.....	431
Тальянчук Л.С. СПОСОБИ ПЕРЕВІРКИ ДОКУМЕНТІВ ЯК ОКРЕМОГО ВИДУ ДОКАЗІВ.....	433

РОЗДІЛ 10 СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Кутельвас Т.С. ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ВІДСТОРОНЕННЯ СУДДІ.....	437
Плахотнік О.В., Лохматов О.А. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК АСИСТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ У РОБОТІ АДВОКАТА ТА ПРОКУРОРА.....	441
Софієв С.О., Теслицький А.А. ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ ПРОКУРАТУРИ У СТАНОВЛЕННІ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	446
Чабан В.І. РОЛЬ ТА МЕЖІ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СУДОЧИНСТВІ.....	452

РОЗДІЛ 11 МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Бірюков Р.М. МІЖНАРОДНЕ ПОЛІЦЕЙСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ЄВРОПІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТЕОРІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	455
Gazhurova O.V. EVOLUTION OF UNDERSTANDING THE CONCEPT OF “TORTURE” WITHIN THE CONVENTION FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS.....	459
Жибак А.А. ЕКСТРАТЕРИТОРІАЛЬНІСТЬ ПРАВА ЄС ПІД ЧАС НАКЛАДЕННЯ ЗОБОВ’ЯЗАНЬ НА ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ.....	463
Kaspruk O.S. THE ROLE OF THE GENDER FACTOR IN PREVENTING INTERNATIONAL TRANSPORT TERRORISM.....	467
Маліневський О.М. ВПЛИВ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО АСПЕКТУ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ ЩОДО УКРАЇНИ НА ПІДСУДНІСТЬ ПОЗОВІВ ДО РОСІЙСЬКИХ КОМПАНІЙ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗБИТКІВ СУДАМ АНГЛІЇ ТА УЕЛЬСУ.....	469
Пікуля Т.О. ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА В ПРОЦЕСІ ПЕРЕГОВОРІВ ПРО ВСТУП УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	474
Чеханюк Л.В., Головка О.В. РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: ВИПРОБУВАННЯ СУЧАСНОСТІ.....	477

РОЗДІЛ 12 ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Копотун І.М., Тичина Д.М. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ.....	481
--	-----

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ

DIGITIZATION OF THE CRIMINAL-EXECUTIVE SYSTEM OF UKRAINE AS A STRATEGIC DIRECTION OF ITS REFORM

Кернякевич-Танасійчук Ю.В., д.ю.н., професор,
завідувач кафедри судочинства

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
головний науковий співробітник відділу дослідження проблем кримінально-виконавчого права
Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташица
Національної академії правових наук України*

Стаття присвячена дослідженню діджиталізації кримінально-виконавчої системи України як стратегічного напрямку її реформування. Наголошено, що оптимізація кримінально-виконавчої політики держави є неможлива без залучення елементів штучного інтелекту як у сферу управління кримінально-виконавчою системою та організацію роботи персоналу органів та установ виконання покарань, так і сферу безпосереднього процесу виконання-відбування покарань та реалізацію прав засуджених осіб. Встановлено, у Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року серед основних її цілей названо: «розширення можливостей цифровізації пенітенціарної системи», що дозволяє діджиталізацію (цифровізацію) кримінально-виконавчої системи України розглядати в якості стратегічного напрямку її реформування. Окреслено основні сфери діджиталізації кримінально-виконавчої системи України як стратегічного напрямку її реформування.

Названо досягнення у сфері діджиталізації кримінально-виконавчої системи України за останні роки, серед яких: створення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту; розширення можливості доступу засуджених до Інтернету; часткове впровадження системи ефективного відеомоніторингу. Особливу увагу зосереджено на використанні Міністерством юстиції України програмного забезпечення з елементами штучного інтелекту «Кассандра», яке покликане аналізувати можливість повторного порушення закону злочинцем, та є ефективним інструментом покращення роботи органів пробачії.

Визначено основні завдання з подальшої реалізації стратегічної цілі «розширення можливостей цифровізації пенітенціарної системи». Зроблено висновок, що використання інформаційних технологій у процесі виконання-відбування покарань позитивно відображається на ефективності функціонування кримінально-виконавчої системи, сприяє належній реалізації прав засуджених осіб: на повагу до їх гідності, на листування, подання онлайн-звернень та доступ до суспільно значимої інформації, на освіту тощо.

Ключові слова: оптимізація, політика у сфері боротьби зі злочинністю, кримінально-виконавча політика, штучний інтелект, інформатизація, діджиталізація (цифровізація), кримінально-виконавча система, реформування.

The article is devoted to the study of the digitization of the criminal-executive system of Ukraine as a strategic direction of its reform. It is emphasized that the optimization of the state's criminal-executive policy is impossible without the involvement of elements of artificial intelligence both in the field of management of the criminal-executive system and the organization of the work of the personnel of bodies and institutions for the execution of punishments, as well as in the field of the direct process of execution and serving of punishments and the realization of the rights of convicted persons. It has been established that the Penitentiary System Reform Strategy for the period until 2026 lists among its main goals: "expanding the possibilities of digitalization of the penitentiary system", which allows the digitization of the criminal-executive system of Ukraine to be considered as a strategic direction of its reform. The main spheres of digitization of the criminal-executive system of Ukraine as a strategic direction of its reform are outlined.

Achievements in the field of digitization of the criminal-executive system of Ukraine in recent years were named, among which: creation of the Unified register of convicts and persons taken into custody; expansion of convicts' access to the Internet; partial implementation of an effective video monitoring system. Particular attention is focused on the use by the Ministry of Justice of Ukraine of software with elements of artificial intelligence "Cassandra", which is designed to analyze the possibility of repeated violations of the law by a criminal, and is an effective tool for improving the work of probation authorities.

The main tasks for the further implementation of the strategic goal of "expanding the possibilities of digitization of the penitentiary system" have been determined. It was concluded that the use of information technologies in the process of execution and serving of punishments has a positive effect on the effectiveness of the functioning of the criminal-executive system, contributes to the proper realization of the rights of convicted persons: to respect for their dignity, to correspondence, submission of online appeals and access to socially significant information, for education, etc.

Key words: optimization, policy in the field of combating crime, criminal-executive policy, artificial intelligence, informatization, digitization, criminal-executive system, reformation.

Оптимізація кримінально-виконавчої політики держави як однієї з підсистем політики у сфері боротьби зі злочинністю «матиме своїм наслідком приведення кримінально-виконавчої системи до найкращого (оптимального) стану» [1, с. 271]. Така оптимізація сьогодні є неможлива без залучення елементів штучного інтелекту як у сферу управління кримінально-виконавчою системою та організацію роботи персоналу органів та установ виконання покарань, так і сферу безпосереднього процесу виконання-відбування покарань та реалізацію прав засуджених осіб.

Як зазначається у Концепції розвитку штучного інтелекту: «Впровадження інформаційних технологій, частиною яких є технології штучного інтелекту, є невід'ємною складовою розвитку соціально-економічної, науково-технічної, оборонної, правової та іншої діяльності у сферах

загальнодержавного значення» [2]. Очевидно, що і сфера боротьби зі злочинністю загалом та виконання покарань зокрема належать до тих, які безумовно потребують інформатизації та діджиталізації (цифровізації) з метою їх удосконалення та підвищення ефективності процесів щодо їх реалізації.

Окрім того, у Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року (далі – Стратегія) серед основних її цілей названо: «розширення можливостей цифровізації пенітенціарної системи» [3], що дозволяє діджиталізацію (цифровізацію) кримінально-виконавчої системи України розглядати в якості стратегічного напрямку її реформування.

При цьому зауважимо, що слід вести мову про кримінально-виконавчу, а не пенітенціарну систему. Як нами

неодноразово зазначалося у контексті дослідження кримінально-виконавчої політики України, хоч і часто застосовуваним сьогодні є термін «пенітенціарна політика», який використовують з огляду на різні причини, серед них і найменування центрального органу виконавчої влади, що реалізовував кримінально-виконавчу політику до 18 травня 2016 року, – Державна пенітенціарна служба України, і назва проекту Закону України «Про пенітенціарну систему» зрештою і згадана вище Стратегія тощо та, видається, що здійснювати заміну поняття «кримінально-виконавча політика» поняттям «пенітенціарна політика» неправомірно.

Здійснення порівняльного аналізу змістового наповнення поняття «кримінально-виконавча політика» та «пенітенціарна політика» дозволило дійти висновку, що ці поняття не тотожні. Так «пенітенціарна політика є вужчим поняттям, ніж кримінально-виконавча політика, оскільки визначає напрями діяльності щодо виконання покарань, пов'язаних з ізоляцією від суспільства. У свою чергу, кримінально-виконавча політика є ширшим поняттям і охоплює не лише політику у сфері виконання покарань, пов'язаних з ізоляцією від суспільства (пенітенціарну політику), але й політику у сфері виконання покарань, не пов'язаних з ізоляцією від суспільства» [4, с. 124]. За аналогією кримінально-виконавча система є ширшим за змістом поняттям і включає у себе систему виконання покарань, пов'язаних з ізоляцією від суспільства (пенітенціарну систему) і систему виконання покарань, не пов'язаних з ізоляцією від суспільства.

Відтак, метою наукової статті є окреслення основних сфер діджиталізації кримінально-виконавчої системи України як стратегічного напрямку її реформування (на виконання у 2024 році фундаментальної теми «Дотримання прав людини при виконанні покарань і поведженні із засудженими в Україні» (номер державної реєстрації 0121U114397).

Аналіз Стратегії дозволяє зробити висновок, що у сфері діджиталізації кримінально-виконавчої системи України за останні роки вдалося досягти певних результатів, зокрема: створено Єдиний реєстр засуджених та осіб, узятих під варту; розширено можливості доступу засуджених до Інтернету; частково впроваджено систему ефективного відеомоніторингу (центри відеомоніторингу, GPS-трекери, портативні відеореєстратори).

Єдиний реєстр засуджених та осіб, узятих під варту – це інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, захист, облік та оброблення відомостей про засуджених, осіб, узятих під варту [5].

Окрім впровадження та наповнення даними Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту, створено додатковий модуль Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності малолітньої особи, а також створено підсистему Кассандра, що призначена для обліку даних щодо оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення, забезпечено підключення органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС України), органів пробації до системи електронного документообігу [6].

Так, з 2020 року Міністерство юстиції України розпочало використовувати програмне забезпечення з елементами штучного інтелекту «Кассандра», яке покликане аналізувати можливість повторного порушення закону злочинцем [7, с. 181]. Відповідний «прогноз повторного правопорушення ґрунтується на використанні машинного навчання та алгоритмів автоматизованих висновків (прогнозів), які базуються на результатах обробки великих структурованих масивів даних про історію правопорушень особи; наявності житла сім'ї, освіти та роботи; матеріального становища; контролю над поведінкою та мисленням; вживання алкоголю та наркотиків, стосунків у суспільстві та інших аспектів» [8, с. 248].

Підсистему «Кассандра» з її широкими функціональними можливостями можна розглядати в якості ефективного інструменту покращення роботи органів пробації.

Відтак, слушними є міркування про те, що: «Штучний інтелект може стати неоціненним ресурсом для працівників пробації, оскільки вони стежать за поведінкою правопорушників та сприяють їх реінтеграції. Оскільки від персоналу практично завжди вимагається робити більше з обмеженими ресурсами, штучний інтелект може служити мультиплікатором сил, допомагаючи співробітникам пробації визначити тих правопорушників, які можуть швидко (з більшою ймовірністю) вчинити рецидив. Це також може полегшити обрання доцільної програми реінтеграції» [7, с. 189].

На забезпечення права засуджених осіб на повагу до їх гідності та запобігання катуванню та жорстокому поведженню з ними в установах виконання покарань спрямовано впровадження системи ефективного відеомоніторингу в установах виконання покарань.

Як зазначає М. О. Ларченко, укомплектування персоналу установ виконання покарань та слідчих ізоляторів GPS-трекерами на нагрудних реєстраторами забезпечить фіксацію усіх випадків тілесних ушкоджень засуджених та ув'язнених [9, с. 38].

З метою забезпечення права засуджених осіб на листування, подання онлайн-звернень та доступ до суспільно значимої інформації, що сприяє розвитку та ресоціалізації, засудженим надано дозвіл на використання планшетного комп'ютера. Це значно розширює можливості доступу засуджених осіб до мережі Інтернет.

При цьому з метою мінімізації потенційних кіберзагроз «надання можливості засудженим користуватись пристроями з виходом в мережу Інтернет має обов'язково супроводжуватись встановленням системи мережевого захисту (IDS (Intrusion Detection System) – система виявлення атак (вторгнень)). Це значною мірою дозволяє запобігти використанню мережі для вчинення кримінальних правопорушень у кіберпросторі» [9, с. 40].

Крім зазначеного вище, видається, що діджиталізація кримінально-виконавчої системи повинна торкнутися і права на освіту засуджених, зокрема, сприяти реалізації цього права у дистанційній, онлайн формі.

Саме «за допомогою дистанційної форми навчання можна отримати відповідні освітні послуги: прослухати лекційний матеріал, пройти тестування, скласти залік чи екзамен, використовуючи сучасні інформаційні, зокрема комп'ютерні, технології (Інтернет, скайп). Крім того, доступ до мережі Інтернет дозволяє забезпечити засуджених потрібними їм для навчання та самопідготовки навчально-методичними матеріалами тощо» [1, с. 236].

У Стратегії серед завдань з реалізації стратегічної цілі «розширення можливостей цифровізації пенітенціарної системи» названо:

«модернізацію Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту, у тому числі розширення його аналітичного функціонала;

впровадження електронного моніторингу на пробації; створення та впровадження автоматизованої системи обліку матеріальних ресурсів;

впровадження та забезпечення функціонування системи збору даних для цілей комплексної оцінки виправних колоній, слідчих ізоляторів, установ виконання покарань, закладів охорони здоров'я та державних підприємств ДКВС;

впровадження електронних послуг у медичній сфері; впровадження електронних систем бухгалтерського, кадрового та статистичного обліку (МІА);

впровадження електронного документообігу в органах та установах пенітенціарної системи» [3].

Як зазначають К. В. Денисенко, Н. Б. Шамрук, І. С. Борко: «Всі ці завдання, зазначені в Стратегії, є акту-

альними для ДКВС України, але не менш важливим для виконання цілі щодо розширення можливостей цифровізації пенітенціарної системи є впровадження концепції електронного урядування в органах та установах ДКВС України» [10, с. 87]. Більше того, авторами пропонується «об'єднати усі запропоновані в Стратегії завдання відповідно до Концепції електронного урядування України і створити нову його складову – Е-в'язницю» [10, с. 88] і в рамках її розроблення «налагодити співпрацю Міністерства юстиції України із Міністерством цифрової трансформації України» [10, с. 89], що заслуговує на підтримку, оскільки не лише удосконалив роботу кримінально-виконавчої системи, а й сприятиме забезпеченню її прозорості.

Очевидно, що використання інформаційних технологій у процесі виконання-відбування покарань позитивно відображається на ефективності функціонування кримінально-виконавчої системи. При цьому, на думку Г. П. Залуговської, В. В. Барахти та О. М. Косова, також «потребує впровадження цифровізації і система пошуку кандидатів, добору та управління персоналом ДКВС Укра-

їни» [11, с. 63], що особливо актуально в умовах воєнного стану в Україні. Вважається, що: «сучасні методи добору персоналу мають вищу результативність, а отже, впровадження в умовах воєнного стану нових цифрових програмних рішень на всіх етапах рекрутингу персоналу ДКВС України забезпечить безпеку персоналу (можливе керування процесом з будь-якого безпечно місця), та дозволить ефективніше використовувати службовий і робочий час персоналом ДКВС України» [11, с. 65].

Підсумовуючи, варто зазначити, що діджиталізація кримінально-виконавчої системи України має кілька напрямів і стосується не лише сфери управління її діяльністю, але й спрямована на ефективну реалізацію таких прав засуджених осіб, як: на повагу до їх людської гідності; освіту; на листування та дистанційну комунікацію із зовнішнім світом тощо. Застосування елементів штучного інтелекту дозволяє, виявивши ризики вчинення повторних кримінальних правопорушень, покращити якість соціально-виховної, психологічної роботи із засудженими особами, що у свою чергу сприятливо впливає на їх виправлення та ресоціалізацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України : монографія. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
2. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12. 2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.08.2024).
3. Про схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022–2024 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.12. 2022 р. № 1153-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#n10> (дата звернення: 10.08.2024).
4. Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Кримінально-виконавча політика та пенітенціарна політика: співвідношення понять. *Теоретичні та практичні засади протидії злочинності в сучасних умовах*: тези доповідей та повідомлень учасників Міжнародної науково-практичної конференції 16 жовтня 2015 р. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. С. 124–125.
5. Про затвердження Порядку формування та ведення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту: наказ Міністерства юстиції України від 26.06.2018 р. № 2023/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0762-18#Text> (дата звернення: 10.08.2024).
6. Діджитал-проекти у сфері юстиції – один з етапів цифрової трансформації України, – Сергій Орлов. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/didzhitel-proekti-u-sferi-yusticii-odin-z-etapiv-cifrovoi-transformacii-ukrayini-sergij-orlov> (дата звернення: 10.08.2024).
7. Теоретичні питання удосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та практики його застосування : монографія / [К. А. Автухов, О. В. Гальцова, М. Ю. Кутелов та ін. ; за заг. ред. А. Ф. Степанюка]; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2021. 488 с.
8. Павлова Т.О. Діджиталізація як засіб модернізації держави та окремих органів кримінальної юстиції. *Дослідження механізму реалізації прав і свобод людини та громадянина в публічному і приватному праві*: кол. монографія /М.А. Баламуш, Н.В. Ільєва, О.М. Миколенко [та ін.]; за заг. ред.: О.В. Гаран, О.І. Миколенко. Одеса: Фенікс, 2023. С. 223–258.
9. Ларченко М. О. Використання комп'ютерних технологій при реформуванні пенітенціарної системи. *Пенітенціарна система у глобальному вимірі*: Матеріали I Міжнародного пенітенціарного форуму (м. Рівне, 29–30 жовтня 2021 року). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Рівне : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 38–40.
10. Денисенко К. В., Шамрук Н. Б., Борко І. С. Роль Міністерства цифрової трансформації України у цифровізації діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2023. № 1. Том 34 (73). С. 85–90.
11. Залуговська Г. П., Барахта В. В., Косов О. М. Діджиталізація діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України в умовах воєнного стану. *Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра*. 2023. № 2 (14). С. 58–69.